

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

серія

МАТЕМАТИКА І ІНФОРМАТИКА

Випуск №1 (32)

Ужгород 2018

УДК 51+001

Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. матем. і інформ. / Редкол.: В. В. Маринець (гол. ред.) та інші. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – випуск №1 (32). – 160 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор — Маринець В. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Заст. головн. редактора — Гече Ф. Е., доктор технічних наук, доцент.
Заст. головн. редактора — Король І. І., доктор фізико-математичних наук, доцент.
Відповідальний секретар — Мич І. А., кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Бовді А. А., доктор фізико-математичних наук, професор.
Бовді В. А., кандидат фізико-математичних наук, доцент.
Бондаренко В. М., доктор фізико-математичних наук, професор.
Волошин О. Ф., доктор технічних наук, професор.
Головач Й. Г., доктор технічних наук, професор.
Гусак Д. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Задирака В. К., академік НАН України,
доктор фізико-математичних наук, професор.
Козаченко Ю. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Кузка О. І., кандидат фізико-математичних наук, доцент.
Перестюк М. О., академік НАН України,
доктор фізико-математичних наук, професор.
Ронто А. М., доктор фізико-математичних наук, професор,
Ронто М. Й., доктор фізико-математичних наук, професор,
Сливка-Тилищак Г. І., доктор фізико-математичних наук, доцент.
Слюсарчук П. В., кандидат фізико-математичних наук, професор.
Шапочка І. В., кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 6 від 21.06.2018 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ №7972 від 9.10.2003 року, видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення України.

Засновник і видавець – Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет».

Виходить два рази на рік.

Збірник наукових праць видається з 1994 року.

Адреса редакційної колегії: Україна, 88020 Ужгород, вул. Університетська, 14, математичний факультет УжНУ. Тел. (факс): +380 (312) 642725, e-mail: f-mat@uzhnu.edu.ua.

© В. В. Маринець,
І. А. Мич, упорядкування, 2018

© Ужгородський національний університет,
2018

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

STATE UNIVERSITY
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»

**SCIENTIFIC BULLETIN OF
UZHHOROD UNIVERSITY**

Series of
MATHEMATICS AND INFORMATICS

Issue no 1 (32)

Uzhhorod 2018

Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series of Mathematics and Informatics / Edit.: V. Marynets (Chief edit.) and others. – Uzhhorod: Scientific Bulletin of UzhNU «Hoverla», 2018. – Issue no 1 (32). – 160 p.

EDITORIAL

Chief editor — Marynets V., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
Deputy Chief editor — Heche F., As. prof., Dr. Sci. (Tech.).
Deputy Chief editor — Korol I., As. prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
Responsible secretary — Mych I., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
Members: Bovdi A., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Bovdi V., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
    Bondarenko V., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Voloshyn O., Prof., Dr. Sci. (Tech.).
    Holovach J., Prof., Dr. Sci. (Tech.).
    Gusak D., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Zadyraka V., Prof., academic of NA of Sc of Ukraine,
    Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Kozachenko Yu., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Kuzka A., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
    Perestyuk N., Prof., academic of NA of Sc of Ukraine,
    Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Ronto A., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Ronto M., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Slyvka-Tylyshchak G., As. prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Slyusarchuk P., Prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
    Shapochka I., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).

Recommended for publication by the Scientific Council of UzhNU, record no 6 dated by June 21, 2018.

Certificate of state registration number KV 7972 dated by September 9, 2003.
Founder and Publisher: State University “Uzhhorod National University”.
Published twice a year.
The collection of scientific articles has been published since 1994.

Address of publishing house: Mathematical faculty “UzhNU”, Universytetska str. 14, Uzhhorod, 88020, Ukraine, tel. (fax): +380 (312) 642725, e-mail: f-mat@uzhnu.edu.ua.

ЗМІСТ

1. Андрашко Ю. В., Максим В. В. Булева задача розміщення із урахуванням переваг клієнтів	7
2. Білецька Д. Ю., Шапочка І. В. Тензорні добутки нерозкладних цілочислових матричних зображень симетричної групи третього степеня	15
3. Болдирева В. О., Жмихова Т. В. Ймовірність небанкрутства страхової компанії з витратами на рекламу та інвестиціями у банківський депозит за Каско страхуванням топ-10 страхових компаній України. II.	29
4. Бондаренко В. М., Заціха Я. В. Канонічні форми матричних зображень напівгруп малого порядку	36
5. Бондаренко В. М., Стъопочкіна М. В. Про властивості частково впорядкованих множин ММ-типу (1, 3, 5)	50
6. Брила А. Ю. Про одну задачу лексикографічної оптимізації з інтервальними оцінками	54
7. Глебена М. І., Глебена В. Ф., Попельський О. М. Визначення оптимальних параметрів моделей доступу до інформації у файлах баз даних.	61
8. Дрожжина А. В. Асимптотика розв'язків нелінійних диференціальних рівнянь n -го порядку, що є асимптотично близькими до рівнянь з правильно змінними нелінійностями	67
9. Зубарук О. В. Про зображувальний тип напівгрупи S_{32}^0 над довільним полем	80
10. Кирилюк О. А. Мінімальні незвідні розв'язні підгрупи групи $GL(q, \mathbb{Z}_p)$	86
11. Кічмаренко О. Д. Ступінчасте усереднення керованих функціонально-дифференціальних систем	93
12. Козаченко Ю. В., Василик О. І. Рівномірна збіжність вейвлет-розкладів випадкових процесів з класів $V(\varphi, \psi)$	108
13. Маринець В. В., Питьовка О. Ю. Дослідження крайової задачі для нелінійного хвильового рівняння з розривною правою частиною	116
14. Мич І. А., Ніколенко В. В., Варцаба О. В. Досконалі диз'юнктивні нормальні форми алгебри U_2	124
15. Сапожнікова К. Ю. Часткове усереднення систем диференціальних рівнянь з максимумом	130
16. Сливка-Тилищак Г. І., Михасюк М. М. Властивості узагальненого розв'язку задачі Коші для рівняння теплопровідності на прямій з випадковою правою частиною з простору Орліча	136
17. Чуйко С. М., Чуйко О. С., Чечетенко В. О. Про розв'язання нелінійних інтегрально-диференціальних крайових задач методом Ньютона-Канторовича	147

CONTENTS

1. <i>Andrashko Yu. V., Maksym V. V.</i> Boolean facility location problem with client preferences.....	7
2. <i>Biletska D. Yu., Shapochka I. V.</i> Tensor products of indecomposable integral matrix representations of the symmetric group of third degree.....	15
3. <i>Boldyreva V. O., Zhmykhova T. V.</i> The probability of non-ruin of an insurance company with advertising expenses and investing in bank term deposit by MHull insurance of 10 Top insurance companies of Ukraine. II.....	29
4. <i>Bondarenko V. M., Zaciha Ya. V.</i> Canonical forms of matrix representations of semigroups of small order.....	36
5. <i>Bondarenko V. M., Styopochkina M. V.</i> On properties of posets of MM -type $(1, 3, 5)$	50
6. <i>Bryla A. Yu.</i> On lexicographic optimization problem with interval parameters....	54
7. <i>Hlebena M. I., Hlebena V. F., Popelskyi O. M.</i> Finding the optimum parameters of models of access to information in database files. \\.....	61
8. <i>Drozzhina A. V.</i> Asymptotic of solutions of the nonlinear differential equations n -th order asymptotically close to the equations with regularly varying nonlinearities.....	67
9. <i>Zubaruk O. V.</i> On representation type of the semigroup S_{32}^0 over an arbitrary field	80
10. <i>Kyryl'uk O. A.</i> Minimal irreducible solvable subgroups of the group $GL(q, \mathbf{Z}_p)$ ...	86
11. <i>Kichmarengo O. D.</i> Step-by-step averaging of functional-differential control systems.....	93
12. <i>Kozachenko Yu. V., Vasylyk O. I.</i> Uniform convergence of wavelet expansions of random processes from the classes $V(\varphi, \psi)$	108
13. <i>V. V. Marynets, O. Y. Pytovka</i> Investigation of boundary-value problem for non-linear wave equation with discontinuous right part.....	116
14. <i>Mych I. A., Nykolenko V. V., Varcaba E. V.</i> Perfect disjunctive normal forms of algebra U_2	124
15. <i>Sapozhnikova K. Yu.</i> Partial averaging of differential systems with maxima.....	130
16. <i>Slyvka-Tylyshchak G. I., Mykhasiuk M. M.</i> The properties of generalized solution of Cauchy problems for the heat equations with a random right side from Orlicz space.....	136
17. <i>Chuiko S. M., Chuiko O. S., Chechetenko V. O.</i> On of solving nonlinear Noether integral-differential boundary value problems by the of Newton-Kantorovich method.....	147

УДК 004.632

М. І. Глебена (ДВНЗ «Ужгородський нац. ун-т»),
В. Ф. Глебена, О. М. Попельський (Закарпатський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України)

ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ МОДЕЛЕЙ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ У ФАЙЛАХ БАЗ ДАНИХ.

The paper considers models of optimal organization of sequential database files. The case of a generalized law of distribution of probabilities of access to records is considered. To determine the optimal parameters of the model, methods of majorant type are used.

У роботі розглядаються моделі оптимальної організації послідовних файлів баз даних. Розглянуто випадок узагальненого закону розподілу ймовірностей звертання до записів. Для визначення оптимальних параметрів моделі використано методи мажорантного типу.

1. Вступ. Головною тенденцією розвитку сучасної індустрії інформатики є створення обчислювальних систем, здатних опрацювати величезні обсяги інформації в режимі реального або мінімального масштабу часу. Головна концепція проектування таких систем — забезпечення їхньої високої продуктивності. Одним із напрямів реалізації вказаної концепції є удосконалення технології опрацювання інформації в обчислювальних системах. Оскільки основу сучасних інформаційних технологій складають бази даних (БД) і системи керування базами даних (СКБД), то удосконалення технології опрацювання інформації з використанням концепції баз даних передбачає в першу чергу розв'язання проблеми оптимальної організації та пошуку інформації у файлах баз даних. Така організація забезпечує доступ користувачів до інформації БД за мінімально допустимий час і в значній мірі визначається ефективністю методів пошуку інформації у файлах БД.

У більшості систем опрацювання інформації типовими є випадки нерівномірного розподілу ймовірностей звертання до записів. У роботі розглянуто моделі оптимального доступу до інформації файлів баз даних у випадку узагальненого закону розподілу ймовірностей звертання до записів. Для відшукування оптимальних параметрів моделі використано методи мажорантного типу оптимізації функцій однієї та двох дійсних змінних [1, 2].

2. Блоковий пошук з оптимальним розміром блоків. Якщо записи файла впорядковані за зростанням чи спаданням значень ключа, то для пошуку запису не обов'язково переглядати всі записи, що передують шуканому. Записи файла можна розбити на блоки і спочатку локалізувати блок, який містить шуканий запис, переглядаючи останні записи блоків. Після того, як блок записів локалізований, пошук потрібного запису в цьому блоці можна продовжити за допомогою методу послідовного перегляду [3, 4].

Нехай усі записи впорядкованого файла розбиті на n блоків по m записів у кожному ($N=nm$) і p_i — ймовірність звертання до i -го запису файла. За критерій ефективності приймемо математичне сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису у файлі. Математичне сподівання кількості порівнянь запишемо у вигляді суми математичного сподівання кількості порівнянь, необхідних для локалізації блока, який містить шуканий запис, і математичного

сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису в локалізованому блоці. Тоді математичне сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису у файлі, виражається формулою

$$E = \sum_{i=1}^n i \left(\sum_{j=1}^m p_{(i-1)m+j} \right) + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m j p_{(i-1)m+j}. \quad (1)$$

або

$$E = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m (i+j) p_{(i-1)m+j}. \quad (2)$$

Запишемо вираз для E у випадку узагальненого розподілу ймовірностей звертання до записів. Припустимо, що ймовірності звертання до записів задовольняють узагальнений закон розподілу. Тоді, для E одержимо вираз

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} - (N-n-1) H_N^{(c)} + (m-1) S_m^{(c)}(n) \right), \quad (3)$$

де

$$S_m^{(c)}(n) = \sum_{i=1}^n H_{im}^{(c)}.$$

Використовуючи апроксимацію $S_m^{(c)}(n)$ виразом

$$\bar{S}_m^{(c)}(n) = n H_N^{(c)} + \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} n + \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} \right),$$

де $\alpha^{(c)}(n) = H_n^{(c-1)} - \frac{1}{2-c} n^{2-c}$; ($0 \leq c \leq 1$) — повільно зростаюча функція, а $H_n^{(c-1)} = \sum_{k=1}^n \frac{1}{k^{c-1}}$; $H_N^{(c)} = \sum_{k=1}^N \frac{1}{k^c}$, тоді з достатньо високою точністю можемо прийняти

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} + H_N^{(c)} + \frac{(m-1) N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} n + \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} \right) \right), \quad (4)$$

або

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} + H_N^{(c)} + \left(\frac{N}{n} - 1 \right) \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} n + \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} \right) \right). \quad (5)$$

Модель визначення параметрів оптимального блокового пошуку для узагальненого розподілу ймовірностей звертання до записів можемо записати у вигляді

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} + H_N^{(c)} + \left(\frac{N}{n} - 1 \right) \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} n + \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} \right) \right) \rightarrow \min. \quad (6)$$

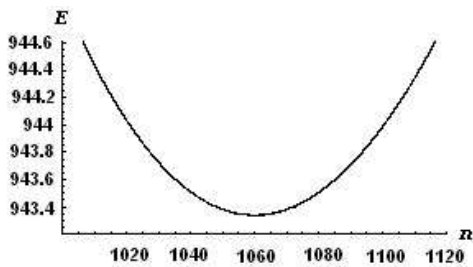
Така модель блокового пошуку називається блоковим пошуком з оптимальним розміром блоків.

Функція E є опуклою, тоді для знаходження значення параметра n , за якого функція досягає мінімуму, використаємо алгоритм відшукування екстремуму для

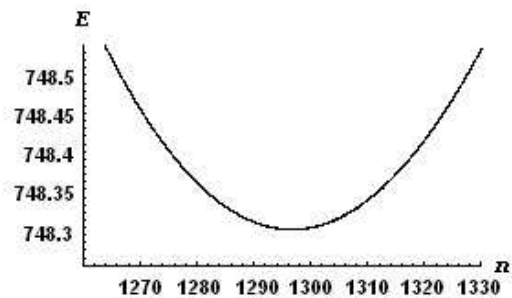

Таблиця 1

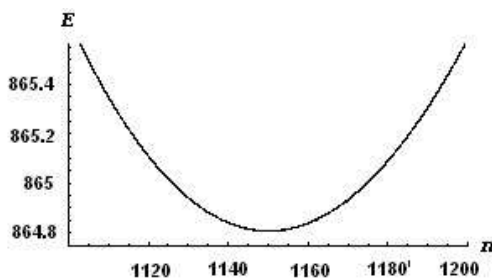
N	$c = 0.2$	$c = 0.4$	$c = 0.6$	$c = 0.8$
10^3	33	35	38	43
10^4	106	114	126	144
10^5	335	362	405	476
10^6	1060	1150	1297	1556

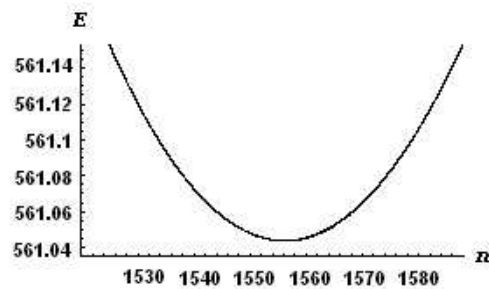
a

б

в

г

Рис. 1. Графік поведінки математичного сподівання E в околі точки мінімуму для $N = 10^6$ і $c = 0.2(a)$, $c = 0.4(б)$, $c = 0.6(в)$, $c = 0.8(г)$

логарифмічно вгнутих функцій [3]. Тобто застосуємо метод мажорантного типу до задачі $-E(n) \rightarrow \max$.

Значення оптимального параметру n для різних c та N наведено в таблиці 1.

Графік поведінки математичного сподівання E в околі точки мінімуму для $N = 10^6$ і різних значень параметра c зображено на рис. 1.

3. Дворівневий блоковий пошук з оптимальним розміром блоків і підблоків. У випадку, коли всі записи файлу розбиті на n блоків по m записів у кожному, а кожний блок записів, відповідно, – на l підблоків по s записів у кожному пошук запису у файлі відбувається так: спочатку локалізуємо блок, який містить шуканий запис, шляхом перегляду останніх записів блоків. Після цього в локалізованому блоці шукаємо підблок, який містить шуканий запис, шляхом перегляду останніх записів підблоків. І, нарешті, у локалізованому підблоці запис шукаємо методом послідовного перегляду.

Нехай p_i – імовірність звертання до i -го запису файлу. Запишемо математичне сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису у файлі,

у вигляді суми: математичного сподівання кількості порівнянь, необхідних для локалізації блока, математичного сподівання кількості порівнянь, необхідних для локалізації підблока, і математичного сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису у локалізованому підблоці. Тоді математичне сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису у файлі, виражається формулою

$$E = \sum_{i=1}^n \left(i \sum_{j=1}^l \sum_{k=1}^s p_{(i-1)ls+(j-1)s+k} \right) + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^l \left(j \sum_{k=1}^s p_{(i-1)ls+(j-1)s+k} \right) + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^l \sum_{k=1}^s k p_{(i-1)ls+(j-1)s+k}, \quad (7)$$

або

$$E = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^l \sum_{k=1}^s (i+j+k) p_{(i-1)ls+(j-1)s+k}. \quad (8)$$

Запишемо вираз для E у випадку узагальненого розподілу ймовірностей звертання до записів. Нехай ймовірності звертання до записів задовольняють узагальнений закон розподілу. Тоді, для E одержимо вираз

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left((n+1) H_N^{(c)} - S_{sl}^{(c)}(n) \right) + \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c)} + l \cdot S_{sl}^{(c)}(n) - S_s^{(c)}(nl) \right) + \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(s \cdot S_s^{(c)}(nl) + H_N^{(c-1)} - N H_N^{(c)} \right), \quad (9)$$

де

$$S_{sl}^{(c)}(n) = \sum_{k=1}^n H_{ksl}^{(c)}, \quad S_s^{(c)}(nl) = \sum_{k=1}^{nl} H_{ks}^{(c)}.$$

Використаємо апроксимації $S_{sl}^{(c)}(n)$ і $S_s^{(c)}(nl)$, відповідно, виразами

$$\bar{S}_{sl}^{(c)}(n) = n H_N^{(c)} + \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} n + \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} \right),$$

$$\bar{S}_s^{(c)}(nl) = nl H_N^{(c)} + \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} nl + \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{1-c}} \right),$$

де

$$\alpha^{(c)}(n) = H_n^{(c-1)} - \frac{1}{2-c} n^{2-c}, \quad (0 \leq c \leq 1),$$

$$\alpha^{(c)}(nl) = H_{nl}^{(c-1)} - \frac{1}{2-c} (nl)^{2-c}, \quad (0 \leq c \leq 1),$$

$$H_N^{(c)} = \sum_{k=1}^N \frac{1}{k^c}, \quad H_n^{(c-1)} = \sum_{k=1}^n \frac{1}{k^{c-1}}, \quad H_{nl}^{(c-1)} = \sum_{k=1}^{nl} \frac{1}{k^{c-1}}.$$

Тоді з достатньо високою точністю можемо прийняти

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c)} - \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} n + \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} \right) \right) + \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c)} - \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{l \cdot \alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} - \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{1-c}} \right) \right) + \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} - \frac{N^{2-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} + \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{2-c}} \right) \right), \quad (10)$$

або

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} + 2H_N^{(c)} - \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c}n - (l-1) \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} + \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{1-c}} \right) + \frac{N^{2-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} + \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{2-c}} \right) \right). \tag{11}$$

Тоді модель оптимального дворівневого блокового пошуку для узагальненого закону розподілу ймовірностей звертання до записів, запишемо у вигляді

$$E = \frac{1}{H_N^{(c)}} \left(H_N^{(c-1)} + 2H_N^{(c)} - \frac{N^{1-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c}n - (l-1) \frac{\alpha^{(c)}(n)}{n^{1-c}} + \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{1-c}} \right) + \frac{N^{2-c}}{1-c} \left(\frac{c-1}{2-c} + \frac{\alpha^{(c)}(nl)}{(nl)^{2-c}} \right) \right) \rightarrow \min. \tag{12}$$

Така модель називається дворівневим блоковим пошуком з оптимальним розміром блоків і підблоків.

Оскільки функція E у виразі (12) є опуклою, то оптимальні значення параметрів n та l , за яких E досягає мінімуму, будемо шукати, використовуючи алгоритм покоординатного підйому відшукування екстремуму логарифмічно вгнутих функцій двох дійсних змінних [4]. Тобто одержимо задачу $-E(n, l) \rightarrow \max$. Оптимальні значення математичного сподівання кількості порівнянь, необхідних для пошуку запису у файлі, для різних значень параметра c та N наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

N	c	n_{on}	l_{on}	s_{on}	E_{on}
100000	0.2	50	45	44.44	68.16
	0.4	54	44	42.09	63.92
	0.6	62	42	38.40	57.22
	0.8	77	39	33.30	46.15
500000	0.2	86	76	76.49	115.66
	0.4	95	73	72.09	108.66
	0.6	110	69	65.87	97.46
	0.8	135	66	56.11	77.89
1000000	0.2	108	96	96.45	145.40
	0.4	120	92	90.57	136.69
	0.6	139	87	82.69	122.73
	0.8	173	82	70.49	97.85

3. Висновок. У роботі розглянуто побудову моделей оптимального доступу до інформації файлів баз даних у випадку узагальненого закону розподілу ймовірностей звертання до записів. Використовуючи методи мажорантного типу знайдено оптимальні параметри моделі при різних значеннях N та c .

Список використаної літератури

1. Глебена М. І. Модифікований чисельний метод відшукування абсолютного екстремуму негладких і розривних функцій. / М.І.Глебена, Г.Г.Цегелик // Наук. вісник Ужгород. ун-ту. Сер. матем. і інформ. – 2008. – Вип. 16. – С. 57-61.

2. *Глебена М. І.* Алгоритм відшукування максимального значення довільної логарифмічно вгнутої функції двох дійсних змінних / М.І.Глебена, Г.Г.Цегелик // Наук. вісник Ужгород. ун-ту. Сер. матем. і інформ. – 2009. – Вип. №18 . – С. 46–50.
3. *Цегелик Г. Г.* Моделювання та оптимізація доступу до інформації файлів баз даних для однопроцесорних та багатопроцесорних систем / Г.Г.Цегелик. –Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, – 2010. –192 с.
4. *Цегелик Г. Г.* Математичне моделювання та оптимізація доступу до інформації індексно-послідовних файлів баз даних / Г.Г.Цегелик, А.В.Мельничин // Волин. матем. вісн. Сер. прикл. матем. – 2009. – Вип. №6(15). – С. 179 - 196.

Одержано 10.04.2018